

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sol Triplex In Eodem Universo

Hermann, Amand

Sultzbaci, 1676

Secunda. Quotuplex sit sensus communis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95850](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95850)

contra nociva & alia membra, nec refert quod cranio præmunitum sit, quia jecur, cor, &c. etiam sufficienter sunt præmunita & tamen propterea sensu tactus non carent. Deinde maxime signum sentiendi est, quod sit communis sensus omnium aliarum sensationum externarum perceptivus.

Instatur: Cerebrum caret sanguine, sed quod caret sanguine non potest sentire, ergo neque cerebrum. Respondeo negando minorem, quia plura & solemniora membra in corpore humano, verbi gratia sanguine carent, quæ tamen propterea non dicuntur non sentire, ut patet de nervis, de sensoris visus, & auditus, &c. ergo.

QUÆSTIO II.

Quotuplex sit sensus communis?

I.
Varii actus
sensus inter-
ni.

Hanc difficultatem & quæstionem excitant multiplices actus, quos ab intra procedere manifestum est, nam videmus & scimus quod objecta ad extra percepta, ad intra etiam sentiuntur, quæ quia diversa sunt, & plura, sensum qui ea percipit vocant Philosophi *communem*, non eâ communitate quod de pluribus sit prædicabilis, nec quod objectorum communium ut moris, numeri, figuræ, magnitudinis & quietis sit perceptivus, sed quia ad plura se extendit. Deinde ad intra formantur quandoque diversæ rerum imagines, idola & simulachra, hinc dicitur, quod potentia earum factiva sit *imaginatio*. Iterum non nunquam objecta experiuntur ad intra aliter percipi, quam percepta sint ad extra, ut dum ovis cognoscit lupum tanquam inimicum, & sexcenta alia, & hæc potentia vocatur *Æstimativa*. Denique non nunquam evenit ut objectum amplius in rerum natura non sit, aut non sit præsens, & tamen tunc adhuc sentitur ab actu præterito, & potentia hujus actus productiva dicitur *memoria*; tandem ab interno sensu constat multas fabricari chymæras & figmenta, monstra & impossibilia, & hæc potentia dicitur *Phantasia*, coincidentque sat multum cum imaginativa. Propter istos igitur diversos actus hic quaeritur, an sint plures potentia, quæ eos producant? An verò una eademque potentia omnium actuum enumeratorum productiva, quæ nunc *Imaginatio*, nunc *Memoria*, deinde *Æstimativa* & *Phantasia* appelletur? Divus Thomas & sequaces quatuor sensus communes cognoscit, quos statunt nempe sensum communem, Phantasiam, Æstimativam, & Memoriam: Toletus tres: Fonteca duos: communis unum, quibus cum ad quæstionem

II.
Unus est
tantum sen-
sus commu-
nis.

Dico: Unica est potentia cognoscitiva interna sensitiva, quæ omnes actus dictos elicere potest. Deducitur ex D. Augustino lib. 2. lib. arb. cap. 3. dicente: *Sensum interiore esse ad quem ab ipsis quinq; notissimis sensibus cuncta referuntur*. Sed si plures essent ad eum omnia referri non deberent, vel saltem in eo non omnia sensa inveniri. Docet hoc idem Scotus q. 10. de anima n. 2. ubi ait: *Respondeo quod sensus communis non est unum unitate prædicationis, sed unitate singularitatis, vel*

causalitatis, est enim causa & radix omnium sensuum exteriorum particularium. Probatur propositum quia quod est unum prædicatione tantum, non habet operationem distinctam ab operationibus particularium contentorum sub ipso, sed sensus communis habet, &c. ergo. Et præter datam rationem à Doctore

Probatur Conclusio aliter communi argumento: Non sunt multiplicanda entia & potentia sine necessitate, sed nulla est necessitas multiplicandi sensum communem, ergo: probatur minor, tum quia intellectus est una potentia, & tamen omnes tales & tam distinctos actus elicit; tum (ne difficultatem moveas ratione spiritualitatis) potentia visiva, tactiva, & gustativa materiales sunt & tamen diversos actus elicere possunt.

Opponitur Autoritas Doctores d. 3. q. 2. & in 4. d. 45. q. 3. qui plures sensus communes admittit. Quod etiam Aristoteles ante docuerat lib. 2. de anima, qui expresse sensum communem ab Imaginatione distinguit. Respondeo Doctorem nihil certi de hac materia tradidisse cum ea potius problematicè obcuerit, quam assertivè. Ad Aristotelem dico, quod ipse loquatur de actibus, & operationibus sensus communis, & has functiones distinguere libenter concedo, per hoc tamen non potest, vel debet inferri quod ipsa potentia distinguatur. Sed

Instatur: Secundum Philosophum actus specificantur per objecta, ergo ubi diversa sunt objecta diversi sunt actus, & ubi diversi actus diversæ potentia. Sed subitimo Imaginatio & sensus communis habent diversa objecta, ergo etiam potentia sunt diversa. Respondeo & distinguo, atque explicatio Philosophi: Actus specificantur per objecta & potentia per actus ab intra: in seco nego antecedens, ab extrinseco concedo, & nego consequentiam subsumptum etiam distinguo sed sensus communis & Imaginatio habent diversa objecta adæquata formalia nego subsumptum, diversa objecta formalia inadæquata concedo subsumptum. Itaque si præsentia & absentia objecti distingueret potentiam, distingueret etiam intellectum, qui aliquando cognoscit absens & aliquando præsens. Sed

Arguitur Ex ratione: Illa distinguuntur realiter quæ ab invicem separantur, vel separari possunt, sed sensus communis est separabilis à memoria, ergo distinguuntur realiter: probatur minor, quia dantur aliqua animalia in quibus reperitur sensus communis, & tamen non reperitur memoria, ut probat Aristoteles lib. de parv. nat. de ostreis, conchis, & aliis quæ marinis scopulis adherent, ergo. Sed Respondeo negando minorem, cujus probationis consequens distinguo, ergo datur sensus communis sine memoria in aliquibus animalibus sine memoria secundum rationes formales ut sic, nego consequentiam; secundum rationes particulares alicujus sensus communis & alicujus memoriae, concedo consequentiam: Hæc autem non urgent, quia controversia est de eodem animali, unde licet inveniat animal

mal, quod habeat sensum communem & non habeat memoriam, non statim licet inferre quod in omnibus sensus communis sit distinctus à memoria, alioquin possem etiam dicere, quod animalitas distinguitur realiter à rationalitate, quia alicubi reperitur animalitas sine rationalitate.

Instatur: Experienciâ constat, quod etiam in eodem animali detur sensus communis sine memoria; ergo sensus communis distinguitur à memoria non ex ratione talis animalis, sed ex ratione formali sensus communis & memoriae ut sic; probatur antecedens: quia senes nullam habent quasi memoriam & tamen sensum communem, ergo. Respondeo distinguendo antecedens: Experienciâ constat, quod etiam in eodem animali detur sensus communis sine memoria in actu secundo concedo; in actu primo nego. Ita; in eodem animali semper manet memoria & sensus communis secundum esse potentiae, quia tamen haec ad eliciendas operationes requirit diversas dispositiones, ideo dum aliqua deficiunt, etiam potentia impeditur ad producendos tales actus. Et sic ad aliquid faciliter prompteq; discernendum requiritur humiditas, ideo haec quia in senibus deficit, deficit etiam actus memorandi, in pueris vero, qui maxime humoribus abundant, patet quod rem facile discant, sed aequè facile obliviscantur, quia non habent sinceritatem competentem ad retinendum.

Urgetur: Nullae duae diversae dispositiones, sibi; oppositae possunt competere eidem potentiae, sed memoria requirit humiditatem, ut dicit responsio, & ad phantasiandum & imaginandum requiritur siccitas; ergo etiam in eodem animali istae duae potentiae non tantum quoad actum secundum, sed etiam quoad actum primum distinguuntur. Respondeo distinguendo majorem, secundum gradus incompatibiles in summo concedo majorem; secundum gradus in remisso nego majorem; & distinctâ similiter minori, nego consequentiam, quia ex hoc nullo modo potest inferri potentiarum multiplicitas, nam illud ipsum, quod species sensuum externorum conservat, eas utiq; etiam recipit, quia nihil potest aliquid in se conservare nisi prius illud recipiat, & sic licet aliae & aliae dispositiones requirantur ad recipiendum & ad conservandum, non requiruntur tamen in gradibus talibus, in quibus sibi opponuntur summe.

QUAESTIO III.

De Objecto sensus communis.

I. Cum omnis actus specificetur per objecta secundum Aristotelem querere quodnam sit objectum sensus communis est idem querere qualesnam actus elicere possit: & possitima difficultas est num discurrere possit, dividere & componere, & tandem quisnam sit ejus proprius actus. Ad primum respondeo &

DICO I. Sensus communis nec componit, nec F. Amandi Hermann Physica.

dividit, nec discurrit proprie loquendo. Ita SS. Patres nostri & communior.

componit, nec dividit, nec discurrit.

Probatur primò Ex autoritate D.

Augustini lib. 11. Trinit. cap. 7. ubi postquam dixisset etiam pecora posse sentire corporalia, & ea memoriae fixa reminisci subdit: *Verum ea notare, ac non solum naturaliter rapta, sed etiam de industria memoria commendata retinere, & in oblivionem jam jamq; labentia recordando atq; cogitando rursus imprimere, ut quemadmodum quod gerit memoria cogitatio formatur, sic & hoc ipsum quod in memoria est cogitatione firmetur.* Fictas etiam visiones hinc atq; inde recordata qualibet sumendo & quasi assuendo componere, inspicere, quemadmodum in hoc rerum genere, quae verisimilia sunt discernantur à veris non sunt tamen rationis experta, nec hominibus pecoribusq; communia, sed sublimioribus rationis. D. Bernardi Serm. 81. in Cant. n. 6. dicens: *Neg; enim bruta judicium habent, quo se dijudicent, sive regant, sed ne instrumentum quidem iudicii, id est rationem: inde est quod non judicantur, quia non judicant. Quam quippe ratione ab his exigatur ratio, quam non acceperunt?* Ex qua posteriori autoritate desumo hanc rationem primò, Bruta non judicantur, quia non judicant, sed si componerent, dividerent & discurrerent, judicarent, ergo: probatur minor, quia componere strictè loquendo nihil est aliud, quam directè tendere in connexionem praedicti & subiecti, & hoc judicando affirmativè; dividere verò judicando negativè, sed hoc nequit competere sensui interno, aut alicui alteri potentiae materiali, ergo: probatur minor, quia connexio est quadam relatio, quae difficulter est objectum per se intellectus nostri; ergo multò minus sensus communis. Desumo rationem secundò, si bruta componerent &c. posset ab eis exigi ratio, quia eam accepissent ad bonè & malè operandum, sed &c. ergo: probatur sequela, quia sicut participarent Rationem, ita deberent participare libertatem, cum non sit major ratio de uno ac altero, ergo.

Probatur tertio ratione: Quia rationale ac discursivum ac irrationale sunt differentiae essentialiter oppositae, sed nulli possunt competere simul tales differentiae, ergo. Unde dico, quod nec in homine sensus communis possit discurrere, quia non potest assignari, per quid elevaretur; non per intellectum, quia sicut nullum accidens potest agere in virtute substantiae assistentis, ita nulla potentia materialis virtute substantiae spiritualis; Et licet dicatur noster appetitus participare aliquid de libertate ac consequens videatur, ut etiam sensus communis participet aliquid de ratione, Attamen nec ille aliquid intrinsecè participat elevans eum ad statum perfectiorem indifferentiae, ita nec sensus communis, unde sicut appetitus dicitur participare libertatem extrinsecè, ex eo, quod voluntatis imperio sit subiectus, ita etiam sensus communis potest dici participare aliquid de ratione extrinsecè, eò quod conjunctus intellectui perfectius operatur. Sed contra Conclusionem

Opponitur autoritas S. Augustini lib. de vera Religione cap. 32. & 33. D d d d & lib.

V. In eodem animali detur sensus communis sine memoria in actu secundo.

VI.

I. Sensus communis.

II. Sensus communis nec componit nec dividit, nec discurrit.